

**ÓZBEKSTAN RESPUBLIKASÍ JOQARÍ BILIMLENDIRIW, ILIM HÁM
INNOVACIYALAR MINISTRILIGI**

**ÁJINIYAZ ATÍNDAGÍ NÓKIS MÁMLEKETLIK
PEDAGOGIKALÍQ INSTITUTÍ**

“TASTIYIQLAYMAN”

Oqiyvchisleri boyinsha prorektor

W. a. A. Abdiev

2024-ji

« »

«TASTIYIQLAYMAN»

XALÍQ AWÍZ EKI DÓRETIWSHILIGI

PÁNI BOYINSHA

SILLABUS

Keshki bólim ushin

Bilim tarawı: 100000 – Gumanitar

Tálim tarawı: 110000 –Pedagogika

Tálim baǵdarı: 60111500 – Ana tili hám ádebiyatı
(Qaraqalpaq tili hám ádebiyatı)

NÓKIS – 2024

Modul/Pán Sillabusı
Túrkiy tiller fakulteti

60111500– Ana tili hám ádebiyatı
(Qaraqalpaq tili hám ádebiyatı) páni qániygeligi

Pán atr	Xalıq awızeke do'retiwshiligi
Pán túri	Májburıy
Pán kodı:	1.09XADIM
Jıl:	2023-2024
Semestr:	1
Tálim forması:	Keshki
Shınıǵıwlar forması hám semestrge ajratılátúǵın saatlar:	120
Lekciya	16
Ámeliy shınıǵıwlar	
Laboratoriya shınıǵıwları	
Seminar	
Oz betinshe tálim	20
Kredit muǵdarı:	84
Bahalaw forması:	4
Pán tili:	Imtihan Qaraqalpaq

Pán máqseti (PM)

PM	Studentlerge qaraqalpaq xalıq awızeke ádebiyatınıń janlıq ózgesheligi úrp-ádet dástúrleri, folklor klassifikaciyası, izertleniw tariyxı boyınsha bilim beriw kónlikpelerin ámeliyatta qollanıw biliwdi úyretiw.
----	---

Pándi ózlestiriw boyınsha baslanǵısh bilimler

Pándi ózlestiriw ushin zárúr baslanǵısh bilimler	
1.	Xalıq awızeke ádebiyatınıń áyyemgi derekleri menen tanısıw
2.	Qaraqalpaq awızeke ádebiyatınıń payda bolıwı hám rawajlanıwı menen tanısıw
3.	Qaraqalpaq awızeke ádebiyatınıń klassifikaciyası menen tanısıw
4.	Qaraqalpaq xalıq qosıqlarınıń túrleri hám qalıplesiw jolları

Pánniń mazmunı

Shınıǵıwlar forması: Lekciya (L)	
L1	Kirisiw. Folklor haqqında túsiniw. Qaraqalpaq folklorınıń áyyemgi derekleri
L2	Qaraqalpaq xalıq awızeke dóretpeleriniń payda bolıwı, rawajlanıwı jaynalıw hám izertlew máseleleri

L3	Qaraqalpaq folkloriniń klassifikaciyası
L4	Qaraqalpaq xalıq qosıqları. Aytımlar, aytıs janrı, sheshenlik sózler.
L5	Jumbaqlar, jańıtpashlar, naqıl-maqallardıń ózine tán ózgesheligi
L6	Qaraqalpaq xalıq ertekleri hám onıń túrleri
L7	Ápsañalar, ráwiyatlar, ańızlar, kúldirgi sóler. Tolǵawlar.
L8	Qaraqalpaq dástanlarınıń janrlaq ózgeshelikleri, qaraqalpaq folkloriniń dóretiwshileri hám atqarıwshıları
Shınıǵıwlar forması: Seminar (S)	
S1	Qaraqalpaq folkloriniń áyyemgi derekleri hám ózinshelikleri
S2	Ertegedi qaraqalpaq folkloriniń úlgileri, qalıplesiwi hám rawajlanıw jolları
S3	Folklorıń taralıwı, dóretiwshileri hám atqarıwshıları
S4	Qaraqalpaq folkloriniń jıynalıwı, basıp shıǵarılıwı. Qaraqalpaq folklori boyınsha dáslepki ilimiy izertlewler.
S5	Qaraqalpaq folkloriniń klassifikaciyası hám lirikalıq janrları
S6	Xalıq qosıqlarınıń payda bolıwı hám ózne tán ózgeshelikleri
S7	Qaraqalpaq folkloriniń epikalıq janrları. Ertekler. Tolǵawlar.
S8	Ańız, ápsana, ráwiyatlar hám kúldirgi sózler.
S9	Qaraqalpaq xalıq dástanlarınıń áyyemgi derekleri hám izertleniw máseleleri
S10	Qaraqalpaq qaharmanlaq dástanlarınıń qalıplesiwi, tariyxıy derekleri. Mip. Miplik motifler tipologiyası. (Alpamis, Edige, Qoblan, Qırıq qız) dástanlarınıń úyreniliwi.

Ózbetinshe tálim

№	Ózbetinshe tálim temaları	
1	Seminar hám ámeliy shınıǵıwlarǵa tayarlıq kóriw	44
2	Máseleler (kazu)lar dúziw	10
3	Berilgen dáreklerdi awdarma islew	10
4	Belgilengen bir tema boyınsha esse jazıw	10
5	Ilimiy konferenciyaǵa esse tayarlaw	5
6	Berilgen tema boyınsha referat jumısın tayarlaw	5

Tiykargı ádebiyatlar

1. Maqsetov Q. Qaraqalpaq xalıqınıń awız eki dóretpeleri. –Nókis, 1996
2. Jwraev M., Eshonqulov J. Folklorshunoslikka kirish. -Toshkent, 2017
3. Xoshniyazov J. Qaraqalpaq qaharmanlıq dástanları milliy qádiriyatlar deregi. –Nókis, 2017
4. Xoshniyazov J. Milliy ruwxıy dúnyamızdıń saǵaları. –Nókis, 2007
5. Xoshniyazov J. Milliy dástanlarımız-ruwxıy hám materiallıq madeniyatımızdıń hasil úlgileri. –Nókis, 2018
6. Palımbetov K. Qaraqalpaq xalıq dástanı «Qoblan» -Nókis, 2020
7. Eshonqulov J. Mif va badiy tafakkur. –Toshkent, 2019
8. Keruenov T. Mifler hám ańızlardıń qaraqalpaq jazba ádebiyatında qollanıwı. –Nókis, 2013
9. Eshonqulov J. Folklor; obraz va talqin. –Toshkent, 1999
10. Bahadırova S. “Kitabi dedem qorqıt”, “Qoblan”, “Edige” hám házirgi ádebiyat haqqında oylar. Nókis, 1992
11. Mámбетov K. Qaraqalpaqlar shejiresi. -Nókis, 1993
12. Axmetov S., Bahadırova S. Folklorlıq terminlerdiń qısqasha sózligi. –Nókis, 1992
13. Mámбетnazarov Q. Qaraqalpaq ertekleri haqqında. –Nókis, 1981

Informaciya derekleri

1. www.gov.uz. – Ózbekstan Respublikası húkimet portali

2. www.lex.uz - Ózbekstan Respublikası Nızam hújjetleri maǵlıwmatlar milliy bazası
3. www.academy.uz - (Ilimler akademiyası)

Kreditlerdi alıw ushın talabalar;

Pánge tiyisli teroıyalıq hám ámeliy túsiniqlerdi tolıq ózlestiriw, pikirlew, talqı nátiyjelerin tuwrı ózlestire alıw, úyrenilip atırǵan procesler haqqında ózbetinshe pikir júritiw hám baqlaw ushın berilgen waziypa hám tapsırmalardı orınlaw, juwmaqlawshı qadaǵalaw boyınsha jazba jumısın tapsırw.

Talabalardı bahalaw tártibi

Bahalaw tártibi óz ishine qadaǵalaw túrin (aralıq, kúndelik hám juwmaqlawshı) qamtıp aladı. Talabanıń ózlestiriw dárejesi tómendegishe jol menen bahalanadı:

Dárejesi	Ballar (procent)	Reyting	
A+	95 – 100 ball	4.5	Ayrıqsha
A	90 – 94 ball	4.0	
B+	85 – 89 ball	3.5	Júdá jaqsı
B	80 – 84 ball	3.0	
C+	75 – 79 ball	2.5	Jaqsı
C	70 – 74 ball	2.0	
D+	65 – 69 ball	1.5	Shártli ótti
D	60 – 64 ball	1.0	
F	59 ball hám onnan tómen	0.0	Ótpedi

Ballardıń bólistiriliwi

Aralıq qadaǵalaw - 30 ball

Kúndelik qadaǵalaw -20 ball

Juwmaqlawshı qadaǵalaw -50 ball

Jámi: 100 ball

Talabalardıń ózlestiriwin bahalaw ólsehemleri

«A+», «A», «B+» baha: talaba materialdı erkin túrde tez ózlestiredi: qátelerge jol qoymaydı; Shmıǵırlarda belsene qatnasadı. Sorawlarǵa tolıq hám anıq juwap beredi.

«B», «C+», «C» baha: talaba materialdı jaqsı ózlestirgen, onı logikalıq jaqtan sáwlelendire aladı; Shmıǵırlarda belsene qatnasadı; Sorawlarǵa tolıq hám anıq juwap beredi, biraq onsha áhmiyetli bolmaǵan qátelerge jol qoyadı.

«D+», «D» baha: tiykarǵı materiallardı biledi, biraq anıq sáwlelendiriwge qıynaladı; sorawlarǵa juwap beriwde anıqlıq hám tolıqlıq jetispeydi, materiallardı usınıwda ayırım qáteliklerge jol qoyadı; kommunikaciya procesinde qıymshılıq sezedi.

«D» (ótpedi) baha: materiallardı ózlestirmegen; sorawlarǵa juwap bere almaydı; Shmıǵırlarǵa qatnaspaydı.

Talabalardı bahalawda tómendegiler esapqa alınadı:

- Shmıǵırlardaǵı qatnas (Sabaqqa qatnas);
- Shmıǵırlarda belsendilik hám dóretiwshilik;
- Tiykarǵı hám qosımsha materialların ózlestiriw;
- Ózbetinshe tálim boyınsha tapsırmalardı óz waqtında orınlaw;
- Qadaǵalawdıń barlıq túrlerin óz waqtında orınlaw.

Talabalardıń pán boyınsha ózlestiriw kórsetkishin qadaǵalawda tómendegi kriteriyalar usınıs etiledi:

- a) 5 baha alıw ushın talabanıń bilim dárejesi tómendegilerge juwap beriwı lazım:
 - Panniń mánisi hám mazmunın tolıq ashıp bere alsa;
 - Pándegi temalardı bayanlawda ilimiylik hám logikalıq saqlanıw, ilimiy qátelik hám aljasırlarǵa jol qoymasa;
 - Pán boyınsha tema materiallarınıń teroıyalıq hám ámeliy áhmiyeti haqqında anıq túsinikke iye bolıw;
 - Pán sheńberinde jeke pikirlerin bayan ete alsa;

- Berilgen sorawlarğa anıq hám qısqa juwap bere alsa;
 - Konspektke puxta tayarlangan bolsa;
 - Óz betinshe tapsımalardı anıq hám qısqa orınlağan bolsa;
 - Pänge tiyisli nızamlar hám basqa da normativ hújjetlerdi tolıq ózlestirgen bolsa;
 - Pänge tiyisli temalardıń biri boyınsha ilimiy maqala baspadan shıǵarğan bolsa;
 - Tariyxıy processlerdi analiz ete alsa
- b) 4 baha alıw ushın talabannıń bilim dárejesi tómendegilerge juwap beriwi lazım:
- Panniń máni hám mazmunın tolıq ashıp bere alsa;
 - Pán mazmunınıń ámeliy áhmiyeti haqqında anıq túsinikke iye bolsa;
 - Pán boyınsha berilgen wazıypa hám tapsımalardı oqıw baǵdarlaması sheńberinde orınlasa;
 - Pán boyınsha berilgen sorawlarğa durıs juwap bere alsa;
 - Konspektke puxta tayarlangan bolsa;
 - Óz betinshe tapsımalardı anıq hám qısqa orınlağan bolsa;
 - Pänge tiyisli nızamlar hám basqa da normativ hújjetlerdi tolıq ózlestirgen bolsa.
- v) 3 baha alıw ushın talabannıń bilim dárejesi tómendegilerge juwap beriwi lazım:
- pán haqqında ulıwma túsinikke iye bolsa;
 - pán temaların tar sheńberde ashıp berip, bayan etiwde ayırım kemshiliklerge jol qoysa;
 - bayan etiwde anıq bolmasa;
 - berilgen sorawlarğa anıq emes juwaplar berse;
 - pán boyınsha konspekt puxta islenbeheń bolsa.
- g) tómendegi jaǵdaylarda talabannıń bilim dárejesi qanaatlandırarsız 2 baha menen bahalanıwı múmkin:
- pán boyınsha shınıǵıwlarğa tayarlıq kórmegen bolsa;
 - Pán boyınsha shınıǵıwlarğa hesh qanday túsinikke iye bolmasa;
 - pán boyınsha materiallardı basqalardan kóshirip kóshirip alǵanlıǵı sezilip tursa;
 - pán boyınsha materiallarda qátelikler hám kemshiliklerge jol qoyılǵan bolsa;
 - pán boyınsha berilgen sorawlarğa juwap alımbasa;
 - pándi bilmese.

Pán oqıtıwshısı haqqında maǵlıwmat

Avtor:	Kazaxbaev Sarsenbay Seyilbekovich F.i.d. (DSc), docent
E-mail:	Kazaxbaev@gmail.com
Shólkem:	Ájiniyaz atındaǵı NMPI Qaraqalpaq ádebiyatı kafedrası
Pikir bildiriwshiler:	

Bul Sillabus institut Keńesiniń 20__-jil _____ sanlı májlisi protokoli menen tástıyqlanǵan.

Bul Sillabus Qaraqalpaq ádebiyatı kafedrasınıń 20__-jil _____ sanlı májlisi protokoli menen maqullanǵan.

Oqıw metodikalıq basqarma bashlıǵı: A. Abdiev

Fakultet dekanı: B. Davletov

Kafedra bashlıǵı: S. Qazaqbaev

Dúziwshi: S. Qazaqbaev